

PHƯƠNG PHÁP DỰ ÁN VÀ ƯU THẾ VẬN DỤNG VÀO DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12, TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

NGUYỄN THỊ KIM LIÊN*

TÓM TẮT

Phương pháp dự án (Project method) là một trong những lựa chọn tối ưu nhằm đáp ứng mục tiêu giáo dục và đào tạo của Việt Nam trong giai đoạn mới. Sau hai mươi năm đổi mới phương pháp dạy học, nhìn chung, các trường phổ thông ở Việt Nam đã hội đủ điều kiện để ứng dụng phương pháp dự án ở các cấp học và mọi môn học. Riêng môn Địa lí, xét về bản chất khoa học, chương trình, nội dung, ... là một trong số các môn học có ưu thế để ứng dụng phương pháp dự án, đặc biệt là chương trình Địa lí lớp 12.

Từ khóa: phương pháp dự án, Địa lí, phương pháp dạy học.

ABSTRACT

Project method and its superiority in applying into teaching geography 12, high school education

The Project method has been thought to be one of the optimal options meeting the goals of Education - Training in Vietnam in the new period. After twenty years of reforming teaching methods, the high school education system in Vietnam is generally eligible for the application of the Project methods at all levels and all subjects. Of the subjects, Geography, regarding its scientific nature, curriculum and contents, is considered specifically appropriate for the Project method, in which Geography 12 would best fit this application.

Keywords: project method, Geography, teaching method.

1. Giới thiệu

Cho đến nay, trên thế giới và tại Việt Nam, đã có khá nhiều công trình tìm hiểu, nghiên cứu về phương pháp (PP) dự án. PP này đã được ứng dụng rộng rãi tại các trường đại học và phổ thông ở các nước phát triển. Giáo dục Việt Nam đã tiếp cận với PP dự án bằng nhiều cách thức, như thông qua dự án giáo dục Việt Bỉ, chương trình giáo dục của các tập đoàn Microsoft, Intel, ... Nhưng có thể nói, việc vận dụng PP dự án trong dạy học nói chung và trong dạy học Địa lí nói riêng

còn rất hạn chế, gần như chỉ mới dừng lại ở góc độ thực nghiệm cho một vài công trình nghiên cứu.

Có thể áp dụng PP dự án ở tất cả các môn học, các bậc học hay chỉ ở một số môn, một số cấp, lớp? PP dự án chưa được áp dụng rộng rãi trong giáo dục Việt Nam vì sự không tương thích hay vì chưa hội đủ các điều kiện? Tại sao phải ứng dụng PP dự án? Bài viết giải quyết phần nào các câu hỏi nêu trên, đặc biệt là xác định các cơ sở lí luận và thực tiễn cho việc ứng dụng PP dự án trong dạy học Địa lí, mà Địa lí 12 được xem như một trường hợp điển hình.

* ThS, GVC, Trưởng bộ môn PPDH & Bản đồ Khoa Địa lí Trường ĐHSPTP HCM

2. Nội dung

2.1. Khái quát về phương pháp dự án

Thuật ngữ “dự án” - tiếng Anh là Project, có nguồn gốc từ tiếng La-tinh “Proicere”, được hiểu theo nghĩa phổ thông là một đề án, một dự thảo, một kế hoạch được thực hiện nhằm đạt mục đích đề ra. Khái niệm dự án được sử dụng phổ biến trong hầu hết các lĩnh vực kinh tế - xã hội: sản xuất, kinh doanh, nghiên cứu khoa học, quản lý xã hội... Khái niệm dự án đã đi từ lĩnh vực kinh tế - xã hội vào lĩnh vực giáo dục - đào tạo, ngoài ý nghĩa các dự án phát triển giáo dục, còn được sử dụng như một PP dạy học. [4]

PP dự án - Project Method, còn gọi là dạy học dự án/ dạy học theo dự án/dạy học dựa trên dự án (Project Based Learning), được hiểu như một PP dạy học hướng học sinh đến việc tiếp thu tri thức và kỹ năng thông qua quá trình giải quyết một bài tập tình huống, được gọi là một dự án (project) mô phỏng môi trường các em đang sống và sinh hoạt. [6]

Dạy học dự án là một PP phức hợp [3], trong đó dưới sự hướng dẫn của giáo viên (GV), người học sẽ thực hiện một nhiệm vụ phức hợp, có sự kết hợp giữa lý thuyết và thực tiễn, thực hành. Người học được yêu cầu thực hiện nhiệm vụ này với sự tự lực cao trong toàn bộ quá trình học tập, từ việc xác định mục đích, lập kế hoạch, đến việc thực hiện dự án, kiểm tra, điều chỉnh, đánh giá quá trình và kết quả thực hiện.

Trong cách học theo dự án, học sinh (HS) học tập theo nhóm để giải quyết những vấn đề có thật trong cuộc sống (authentic), những vấn đề ấy gắn với chương trình học (curriculum –

based) và có phạm vi kiến thức liên môn (interdisciplinary). HS sẽ hòa thân vào các vai thuộc các ngành nghề khác nhau trong cuộc sống, tham gia giải quyết những vấn đề có thật thuộc lĩnh vực các ngành nghề ấy. GV định hướng, gợi ý các vai có nội dung gắn với nội dung bài học cho HS và hỗ trợ HS hoàn thành tốt các vai trò ấy. GV tạo điều kiện và hướng dẫn HS sử dụng các nguồn tư liệu như: sách giáo khoa, internet, CD hoặc DVD, sách, báo... và thậm chí, trao đổi với các chuyên gia. Dự án có thể chỉ bó hẹp trong phạm vi lớp học, trường học trong 1 tiết, 1 tuần hoặc 2 tuần. Đồng thời, dự án cũng có thể vượt ra ngoài phạm vi lớp học, trường học và kéo dài trong một tháng, một học kì hoặc cả khóa học. [6]

Từ những nét khái quát trên có thể cụ thể hóa các đặc điểm cơ bản và quy trình thực hiện việc học tập theo dự án như sau:

Về đặc điểm: Học tập trở thành một nhiệm vụ phức hợp, lý thuyết và thực hành được kết hợp nhuần nhuyễn, sản phẩm học tập là yêu cầu bắt buộc. Người học có khả năng tự tổ chức và có tinh thần tự chịu trách nhiệm. Dự án luôn gắn liền với hoàn cảnh, định hướng vào hứng thú của học sinh, có ý nghĩa thực tiễn xã hội và việc học tập luôn mang tính xã hội.

Về quy trình thực hiện: Phương pháp dự án có thể được triển khai tuân tự theo các bước sau: Xác định vấn đề thực tiễn, Phát hiện dự án, Xác định mục tiêu dự án, Lập kế hoạch thực hiện, Triển khai dự án, Trình bày và đánh giá kết quả dự án.

Khái niệm dự án và PP dự án đã xuất hiện từ rất lâu và ngày một phổ biến trong lĩnh vực dạy học và đào tạo từ phổ thông đến đại học ở các nước phát triển trên thế giới. Các nhà sư phạm ở châu Âu và Mỹ đã có công rất lớn trong việc sáng tạo, xây dựng và ứng dụng lí thuyết PP dự án chủ yếu trong các trường đại học và tại các nước phát triển. Tuy nhiên, việc phổ biến khái niệm PP dự án và tạo điều kiện ứng dụng rộng rãi trên phạm vi toàn cầu lại thuộc về công lao của dự án giáo dục Việt Bỉ, các tập đoàn Intel và Microsoft,... Đặc biệt là tập đoàn Intel với chương trình Intel Teach... (Chương trình dạy học của Intel...), trong đó, PP dạy học theo dự án (Project Based Learning - PBL) hoặc PP dạy học tiếp cận dự án (Project Based Approaching - PBA) được dành một vị trí thích đáng bên cạnh việc tạo điều kiện cho GV, HS, sinh viên (SV) hình thành, rèn luyện, phát triển kĩ năng công nghệ thông tin (CNTT) và ứng dụng CNTT trong dạy học. Có thể nói, chương trình Intel Teach... đã góp phần “hiện đại hóa” PP dự án, giúp cho GV, HS, SV trên cơ sở tận dụng được những thành tựu mới của CNTT để thiết kế và thực hiện các “dự án” học tập một cách đa dạng, phong phú, hấp dẫn, linh hoạt. Thông qua đó, các kĩ năng “mềm”, kĩ năng của thế kỉ XXI được hình thành và phát triển một cách tự nhiên.

2.2. Khả năng ứng dụng phương pháp dự án trong dạy học Địa lí lớp 12

Để dàng nhận thấy PP dự án và chương trình sách giáo khoa (SGK) Địa lí lớp 12 có mối quan hệ tương hỗ, cái này có thể hỗ trợ cho cái kia phát triển và

ngược lại. Trong bối cảnh việc đổi mới PP theo quan điểm hướng vào người học đã có được những thành tựu nhất định, song song với việc giảm tải chương trình sách giáo khoa trung học phổ thông (THPT), giảm áp lực thi cử, khả năng ứng dụng PP dự án vào dạy học nói chung và dạy học Địa lí lớp 12 nói riêng ngày càng rộng mở. Những yếu tố sau đây là điều kiện thuận lợi trong việc ứng dụng PP dự án cho môn Địa lí lớp 12:

2.2.1. Chương trình, SGK Địa lí lớp 12 là phù hợp nhất để ứng dụng PP dự án

Địa lí là khoa học tổng hợp bao gồm 2 ngành chủ yếu là Địa lí Tự nhiên và Địa lí Kinh tế - Xã hội. Là bộ môn tổng hợp, do đó ngay nội hàm môn học, đã thể hiện mối quan hệ liên môn, đây là yêu cầu và cũng là đặc trưng của PP dự án, làm cho PP dự án không lẫn với bất kì PP dạy học nào khác. Do đó, có thể khẳng định, Địa lí là môn học phù hợp để ứng dụng PP dự án.

Yêu cầu liên hệ nội dung học tập, nội dung nghiên cứu với vấn đề thực tiễn, những vấn đề của địa phương thuộc địa bàn học sinh đang sinh sống và học tập là điểm “giao thoa” không hẹp mà rộng của chương trình Địa lí lớp 12 và PP dự án. Địa lí lớp 12 trang bị cho HS những vấn đề rất cơ bản và sâu sắc về tự nhiên và kinh tế - xã hội của đất nước, đó cũng chính là những vấn đề của thực tiễn đang diễn ra trong xã hội Việt Nam. Phần nghiên cứu địa lí địa phương với yêu cầu về kĩ năng: “... trang bị cho HS kĩ năng tìm hiểu, viết và trình báo cáo một vấn đề của địa lí địa phương” [10] và định hướng về phương pháp: “GV đặt vấn đề và giao cho các nhóm HS sưu tầm tư liệu

trước thời gian tiến hành các tiết học Địa lí tỉnh/ thành phố ít nhất là 1 tháng” [10], thực chất là dạy học tiếp cận dự án - Project Based Approaching (PBA). Ngoài ra, cấu trúc chương trình và nội dung Địa lí lớp 12 là cơ sở rất thuận lợi để phát hiện và xây dựng các đề tài - phân cốt lõi trong các dạy học dự án. “Địa lí 12 được cấu tạo theo các đơn vị kiến thức lớn, sắp xếp theo logic của khoa học và phù hợp với logic của quá trình dạy học” [10]. Về mặt đại thể, có thể xây dựng ít nhất 1 đề tài dựa trên các đơn vị kiến thức lớn, đơn giản vì tất cả đều gắn bó chặt chẽ với những vấn đề thực tiễn ở tất cả các địa phương. Về mặt chi tiết, có thể xây dựng nhiều đề tài khác nhau cho từng chủ đề cụ thể.

Quả thật, không cường điệu khi khẳng định rằng chương trình Địa lí lớp 12 là “địa chỉ” phù hợp nhất để thực hiện dạy học dự án trong tương quan so sánh với môn Địa lí ở các cấp, lớp khác, cũng như với các môn học khác.

2.2.2. Phương pháp dự án giúp thực hiện tốt nhất mục tiêu tổng quát và cụ thể chương trình, SGK Địa lí 12, THPT

Phương pháp dự án tạo điều kiện tốt nhất góp phần đảm bảo các mục tiêu chung của môn Địa lí trung học phổ thông (THPT), đặc biệt là việc đảm bảo 4 năng lực cơ bản trong dạy học Địa lí, đó là:

+ *Năng lực hành động hiệu quả trên cơ sở những kiến thức, kĩ năng, phẩm chất đã được hình thành trong quá trình học tập, rèn luyện và giao tiếp;*

+ *Năng lực hợp tác, phối hợp hoạt động trong đời sống và học tập;*

+ *Năng lực sáng tạo, có thể thích ứng với những thay đổi trong cuộc sống;*

+ *Năng lực tự khẳng định bản thân.*

Với những đặc trưng cơ bản của mình, PP dự án là ứng viên sáng giá giúp củng cố, phát triển và hoàn thiện bốn năng lực đã được hình thành từ bậc trung học cơ sở (THCS). HS sẽ phát triển 4 năng lực trên thông qua việc thực hiện các dự án Địa lí 12, THPT. Vì PP dự án hướng đến sự thực hành hiệu quả, tạo điều kiện tối đa để liên kết và phát triển hệ thống kiến thức, kĩ năng HS đã có. Đặc trưng hoạt động nhóm và đặc trưng xã hội trong PP dự án sẽ giúp HS 12 hình thành và phát triển năng lực hợp tác, phối hợp hoạt động trong học tập và đời sống. Đặc trưng tạo ra sản phẩm và đặc trưng tự tổ chức, tự chịu trách nhiệm trong PP dự án là điều kiện tốt nhất để HS hình thành và phát triển năng lực sáng tạo, năng lực tự khẳng định bản thân. Đó là những năng lực rất cần thiết để chuẩn bị cho HS lớp 12 bước vào đời.

PP dự án giúp thực hiện tốt mục tiêu môn học

+ *Về kiến thức:* PP dự án góp phần đảm bảo, cập nhật hóa mục tiêu kiến thức, đặc biệt là những vấn đề đang được đặt ra nhằm sử dụng hợp lí tài nguyên thiên nhiên, giảm thiểu hậu quả của thiên tai, nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân, phát triển kinh tế xã hội của cả nước. Thông qua việc thực hiện các dự án Địa lí về những vấn đề đang diễn ra tại địa phương, nơi HS đang sinh sống, hệ thống kiến thức cơ bản về môn Địa lí Tự nhiên và Địa lí Kinh tế - Xã hội Việt Nam được vận dụng một cách linh hoạt và sáng tạo hơn.

+ **Về kĩ năng:** PP dự án góp phần hình thành rèn luyện kĩ năng Địa lí một cách hiệu quả. Bởi việc kết hợp giữa lí thuyết và thực hành là một trong những đặc trưng cơ bản của PP dự án. Trong PP này, HS sẽ luôn được tổ chức, hướng dẫn để hoạt động. Do đó khi thực hiện dự án Địa lí, các kĩ năng thực hành sẽ thường xuyên được vận dụng. Với việc tham gia giải quyết những vấn đề đặt ra trong cuộc sống có liên quan trực tiếp đến nội dung Địa lí 12, HS sẽ được rèn luyện và phát triển các kĩ năng quan sát, nhận xét, phân tích, tổng hợp đánh giá các sự vật và hiện tượng Địa lí. Biết cách sưu tầm, chọn lọc, sử dụng được các bản đồ, lược đồ, lát cắt, số liệu thống kê. Công cụ CNTT sẽ là trợ thủ đắc lực để HS thu thập, xử lí các thông tin Địa lí. Yêu cầu bắt buộc về việc xây dựng và hoàn thiện sản phẩm trong suốt quá trình làm dự án sẽ tạo điều kiện cho HS vận dụng kiến thức để giải thích các sự vật, hiện tượng Địa lí, đồng thời ứng dụng vào thực tiễn cuộc sống và sản xuất. Từ đó, tư duy đặc trưng của Địa lí là “tư duy tổng hợp gắn với lãnh thổ, có liên hệ thường xuyên với thực tiễn và đời sống sản xuất” [10] được rèn luyện và phát triển.

+ **Về thái độ, tình cảm:** Một trong những biện pháp rất hiệu quả trong giáo dục HS là phải tổ chức cho HS khảo sát, tìm hiểu địa phương về mọi mặt: tự nhiên, dân cư, kinh tế, xã hội. Thực tế địa phương được phân tích sâu sắc chính là cơ sở có tính thuyết phục cao, có thể chuyển biến tư tưởng, tình cảm của các em [5]. Thực hiện khảo sát địa phương về mọi mặt chỉ mới là yêu cầu bước đầu của PP dự án, việc tham gia giải quyết những

vấn đề đang tồn tại của địa phương mới là phần chính trong dạy học dự án. Những nhận thức về quê hương, những tình cảm đối với địa phương, tinh thần trách nhiệm, ý thức cộng đồng, ý thức dân tộc sẽ sâu sắc hơn nhiều khi HS tự mình tham gia giải quyết những vấn đề mà địa phương đang đối mặt, dù những giải pháp đưa ra còn chưa thật sự hoàn chỉnh. Vì vậy, có thể khẳng định, PP dự án góp phần hoàn thành và thăng hoa mục tiêu tình cảm và thái độ: “làm giàu thêm ở HS tình yêu quê hương, đất nước, tinh thần tự cường dân tộc và niềm tin vào tương lai của đất nước, của dân tộc; củng cố cho HS thế giới quan khoa học, nhân sinh quan đúng đắn, tinh thần trách nhiệm trong bảo vệ môi trường, xây dựng kinh tế - xã hội ở quê hương”. [10]

2.2.3. Học sinh lớp 12 – lứa tuổi chín muồi cho việc xây dựng và thực hiện các dự án học tập

Sẽ thật phiến diện nếu cho rằng chỉ có HS lớp 12 - HS cuối cấp THPT mới đủ điều kiện và năng lực thực hiện các dự án học tập, vì ở các nước phương Tây, dự án học tập được phổ biến từ bậc tiểu học, thậm chí từ cuối lớp mẫu giáo. Mức độ phức tạp của các dự án học tập sẽ tăng dần theo cấp học, lớp học và độ mềm dẻo, linh hoạt của PP dự án cũng có một phạm vi rất rộng từ PBA đến PBL. Tuy nhiên, là một PP dạy học phức hợp, khi thực hiện dự án, HS phải đóng vai là những người lao động có thật trong xã hội để tham gia tìm hiểu, phân nào giải quyết những vấn đề có thật trong cuộc sống, thì rõ ràng là lứa tuổi thanh niên của học sinh THPT là phù hợp nhất, vì các em đã phát triển khá toàn diện về thể

chất, về nhận thức và tình cảm, đặc biệt về thế giới quan và lí tưởng, về đường đời và xu hướng nghề nghiệp. Đó là “thời kì phát triển cân đối, hài hòa, đẹp đẽ của con người, là thời kì năng lực trí tuệ, thế giới quan và toàn bộ nhân cách của con người biến đổi lớn về chất lượng làm cho các em sẵn sàng để bước vào đời” [8], và đỉnh cao của phát triển trí tuệ, tình cảm lứa tuổi thanh niên THPT là ở lớp cuối cấp. HS cuối cấp THPT sau khi tốt nghiệp sẽ trở thành một công dân thực thụ, đứng trước nhiều vấn đề cấp bách của Việt Nam và thế giới, họ cần có những nhận thức và hành vi đúng đắn, cần có sự lựa chọn nghề nghiệp sao cho phù hợp với năng lực của bản thân và nhu cầu của xã hội, góp phần tham gia giải quyết những khó khăn còn tồn tại trong xã hội... Các dự án học tập THPT nói chung và dự án Địa lí nói riêng sẽ được HS cuối cấp thực hiện tốt nhất, đồng thời có thể nhận thức sâu sắc hơn về các giá trị mà phương pháp dự án mang lại.

2.2.4. Bối cảnh xã hội thuận lợi cho việc xây dựng các dự án Địa lí 12, THPT

- **Dạy học dự án phù hợp với định hướng đổi mới PPDH trong hai mươi năm qua.** PP dự án đáp ứng cao cho yêu cầu áp dụng và phát triển các PP dạy học mới theo hướng tổ chức các hoạt động học tập cho HS [12]. Vì với đặc thù của mình, PP dự án chính là mô hình dạy học hướng vào người học, dạy học thông qua các hoạt động điển hình nhất.

- **Dạy học dự án là một trong những lựa chọn tối ưu về phương pháp dạy học, góp phần đảm bảo mục tiêu giáo dục và đào tạo trong giai đoạn**

mới, giai đoạn xây dựng đất nước trong thời kì quá độ lên chủ nghĩa xã hội 2011-2020. Thật vậy, Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI đã chỉ rõ: “Phát triển giáo dục và đào tạo cùng với phát triển khoa học công nghệ là quốc sách hàng đầu” [1, tr.27]. Xác định giáo dục và đào tạo là một trong 3 khâu đột phá chiến lược, cần phải: “...tập trung vào đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục quốc dân; gắn kết chặt chẽ phát triển nguồn nhân lực với phát triển và ứng dụng khoa học công nghệ” [1, tr.53]. Đồng thời định hướng phương thức tiến hành: “Đổi mới chương trình, nội dung, phương pháp dạy và học, phương pháp thi, kiểm tra theo hướng hiện đại, đặc biệt coi trọng giáo dục lí tưởng,... năng lực sáng tạo, kĩ năng thực hành, tác phong công nghiệp, ý thức trách nhiệm xã hội,...” [1, tr.120]. Vấn đề môi trường, thiên tai, biến đổi khí hậu, phát triển bền vững được chú ý đặc biệt: “Đến năm 2020, tỉ lệ che phủ rừng đạt 45%” [1, tr.52], “Hạn chế tác hại của thiên tai; chủ động ứng phó có hiệu quả với biến đổi khí hậu, nhất là nước biển dâng” [1, tr.53], “Đổi mới mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế; đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển nhanh, bền vững” [1, tr.109]. Các đặc trưng của PP dự án minh chứng hùng hồn vai trò của nó trong việc góp phần thực hiện các mục tiêu của giáo dục và đào tạo trong giai đoạn mới. Đặc biệt là vấn đề môi trường, thiên tai, biến đổi khí hậu, phát triển kinh tế bền vững phần ưu tiên hoàn toàn thuộc về các dự án Địa lí lớp 12, vì nó vừa thuộc nội dung của chương trình vừa là các mục tiêu cần đạt. Có thể

khẳng định, một số cương lĩnh, nội dung, phương hướng,... về giáo dục đào tạo và xây dựng kinh tế trong văn kiện đại hội Đảng lần thứ XI, là hành lang pháp lý giúp giáo viên mạnh dạn ứng dụng PP dự án vào dạy học nói chung và dạy học Địa lí nói riêng. Trong đó, các dự án Địa lí lớp 12, nếu được thực hiện hiệu quả sẽ góp phần hoàn thành nhiệm vụ giáo dục và đào tạo trong giai đoạn mới.

- **Việc giảm tải chương trình và mục tiêu cụ thể về đổi mới PPDH, kiểm tra đánh giá trong năm học mới của Bộ Giáo dục và Đào tạo tạo điều kiện cho việc ứng dụng các PP mới trong đó có PP dự án.** Năm học mới (2011–2012), cùng với các bậc học khác, chương trình bậc THPT được điều chỉnh theo hướng giảm nhẹ yêu cầu ở hầu hết các môn học. Bộ Giáo dục và Đào tạo đã xác định nhiệm vụ quan trọng là đổi mới PPDH và kiểm tra, đánh giá theo hướng phát huy tính chủ động, tích cực, rèn luyện năng lực tự học của học sinh dựa trên chuẩn kiến thức, kỹ năng. Cụ thể đối với các môn Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí cần tiếp tục đổi mới kiểm tra đánh giá theo hướng nêu vấn đề mở, đòi hỏi HS phải vận dụng tổng hợp kiến thức, kỹ năng, hạn chế việc ghi nhớ máy móc, không nắm vững bản chất vấn đề [13]. Việc giảm tải chương trình đã giải quyết được phần nào mặt hạn chế (mất nhiều thời gian) của dạy học dự án. Bên cạnh đó, với các chỉ đạo về đổi mới PP dạy học, cụ thể trong kiểm tra đánh giá, sản phẩm cuối cùng của dự án không còn là mục tiêu xa vời. Có thể hi vọng, trong tương lai, bên cạnh những PP dạy học tiên tiến khác, dạy học dự án sẽ là một trong

những lựa chọn ưu tiên nhằm đáp ứng yêu cầu “đổi mới kiểm tra đánh giá theo hướng đề mở, đòi hỏi sự vận dụng tổng hợp, kiến thức tổng hợp và đòi hỏi sự nhanh nhạy, sự nắm bắt những vấn đề bức thiết trong xã hội”. [13]

- **Các điều kiện khác:** Ngoài những yếu tố cơ bản trên, còn một số yếu tố khác như: Cơ sở hạ tầng của các trường THPT đã được sửa chữa, nâng cấp, xây dựng, lắp đặt mới; mạng internet gần như tỏa khắp các trường THPT; Tin học IT (Informatic Technology) đã trở thành môn học chính thức giúp cho trình độ và điều kiện khai thác các phần mềm, mạng internet của HS được nâng cao; thông qua dự án Việt Bỉ, chương trình giáo dục của Intel và Microsoft, phần đông GV đã nắm được những lý thuyết căn bản về việc thiết kế và thực hiện các dự án dạy học,...

3. Kết luận

Hiệu quả do PP dự án mang lại cho HS là vô cùng to lớn, đặc biệt việc hình thành cho HS cuối cấp các “kỹ năng mềm” – những kỹ năng thật sự cần thiết cho ngưỡng cửa vào đời. Môn Địa lí, về bản chất khoa học, chương trình, nội dung là một môn học hội đủ các điều kiện để ứng dụng PP dự án; trong đó, điển hình nhất là nội dung, chương trình Địa lí lớp 12. Việc giảm tải chương trình, yêu cầu đổi mới PP dạy học và hình thức kiểm tra đánh giá về chất, cơ sở vật chất đã được cải thiện... tạo điều kiện và động cơ tốt cho việc dạy và học PP dự án. Tuy nhiên, để ứng dụng PP dự án vào việc dạy học Địa lí 12 đạt hiệu quả cao nhằm góp phần đạt được mục tiêu giáo dục và đào tạo trong giai đoạn mới, cần phải tiếp

tục thực hiện các nghiên cứu thực tiễn ở các mức độ, phạm vi hẹp hơn, cụ thể hơn. Trên cơ sở nội dung, chương trình Địa lí lớp 12, căn cứ vào tình hình thực tiễn, đề xuất hệ thống các đề tài dự án sao cho có mối quan hệ chặt chẽ và phát triển từ thấp đến cao; xác định quy trình thiết kế, đồng thời xây dựng một số kế hoạch bài

dạy (Unit plan) tương ứng với các đề tài đã được xác định theo hướng đa dạng hóa về mặt thời gian thực hiện và phù hợp với điều kiện ở từng địa phương cụ thể; xác định quy trình và tiến hành thực hiện một số dự án đã thiết kế;... Kết quả nghiên cứu các vấn đề trên sẽ được công bố trong các chuyên đề kế tiếp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo Trung ương (2011), *Tài liệu học tập Các văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng*, Nxb Chính trị Quốc gia.
2. Trịnh Văn Biều, Phan Đồng Châu Thủy, Trịnh Lê Hồng Phương, “Dạy học dự án – Từ lí luận đến thực tiễn”, *Tạp chí khoa học Trường ĐHSPTP HCM*, (28).
3. Nguyễn Văn Cường (1997), “Dạy học Project hay dạy học theo dự án”, Trường Đại học Sư phạm – Đại học Quốc gia Hà Nội, *Thông báo khoa học*, (3).
4. Nguyễn Văn Cường, Nguyễn Thị Diệu Thảo (2004), “Dạy học theo dự án, một phương pháp có chức năng kép trong đào tạo giáo viên”, *Tạp chí Giáo dục*, (3).
5. Nguyễn Dược, Nguyễn Trọng Phúc (2007), *Lí luận dạy học Địa lí*, Nxb Đại học Sư phạm TP HCM.
6. Trần Thị Hương (chủ biên), Nguyễn Thị Bích Hạnh, Hồ Văn Liên, Ngô Đình Qua (2009), *Giáo dục học đại cương*, Tài liệu lưu hành nội bộ, Đại học Sư phạm TP HCM.
7. Nguyễn Thị Kim Liên (2009), “Khả năng giáo dục biến đổi khí hậu toàn cầu của phương pháp dạy học theo dự án thông qua môn Địa lí THPT”, *Kỷ yếu Hội thảo khoa học Những vấn đề về giáo dục biến đổi khí hậu*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
8. Bùi Ngọc Oánh, Thiệu Xuân Quỳnh, Nguyễn Hữu Nghĩa (1993), *Tâm lí học lứa tuổi và tâm lí học sư phạm*, Tài liệu lưu hành nội bộ, Trường Đại học Sư phạm TP HCM.
9. Tập đoàn Intel (2009), *Chương trình dạy học của Intel – Khóa học cơ bản (Intel Teach Essentials)*, Nxb Tổng hợp TP HCM.
10. Lê Thông, Nguyễn Việt Thịnh và tgc (2010), *Sách GV Địa lí 12 ban cơ bản*, Nxb Giáo dục.
11. Trần Đức Tuấn (2002), “Phương pháp Project và vấn đề đổi mới quá trình đào tạo giáo viên ở Khoa Địa lí Trường Đại học Sư phạm”, *Kỷ yếu Hội thảo đổi mới phương pháp dạy học*, Công đoàn Đại học Sư phạm Hà Nội.
12. <http://tainguyenso.vnu.edu.vn/jspui/bitstream/123456789/4770/1/Ngo%20Thu%20Dung.doc>
13. <http://www.baomoi.com/Nam-hoc-moi-20112012-Tap-trung-giam-tai/59/6811992.epi>

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 01-9-2011; ngày chấp nhận đăng: 28-9-2011)